

К. М. Врублевська-Місюна,
*к. ю. н., молодший науковий співробітник НДІ правового
забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України*
А. О. Косолапова,
студентка 4 курсу 6 групи
Слідчо-криміналістичного інституту
НЮУ імені Ярослава Мудрого

ЗАКОНОДАВСТВО ПРО ЗАХИСТ ПРАВ ІНВЕТОРІВ

На сьогодні задоволення зростаючих потреб суспільства неможливе без належного ресурсного забезпечення, а тому використання інвестицій є звичною практикою, яка має ґрунтуватися на взаємовигідних засадах. Питанням, що пов'язані з державними гарантіями захисту прав інвесторів, приділяли увагу у своїх роботах такі науковці та практики, як: О. Зельдіна, О. Охотнікова, О. Поляк та ін. Проте на сьогодні не вирішено низку проблем як теоретичного, так і практичного характеру, які пов'язані з державними гарантіями захисту прав інвесторів. Тому це питання потребує додаткового дослідження.

М.М. Бліхар під правовим статусом суб'єкта інвестиційних правовідносин розуміє систему закріплених у нормативно-правових актах ознак, які визначають його роль, місце та призначення у системі правовідносин, вказують на його відмінність від інших суб'єктів та порядок взаємовідносин між ними.

З метою захисту суспільних інтересів в процесі здійснення інвестиційної діяльності як різновиду господарської діяльності Конституція України передбачає забезпечення державою соціальної орієнтації економіки України, в яку запроваджуються ринкові елементи господарювання.

Правовий статус і порядок діяльності підприємств з іноземними інвестиціями; вимоги і порядок утворення, організації та діяльності іноземних підприємств, а також генезис інвестиційного законодавства України дає змогу стверджувати, що спеціальні способи захисту прав інвесторів передбачено приписами Господарського Кодексу України, Законів України «Про інвестиційну діяльність»:

– закріплює форми державного регулювання інвестиційної діяльності (ст. 12);

– визначає основні засади здійснення державної експертизи інвестицій будівництва (ст. 15);

– визначає основні засади ціноутворення у сфері інвестування (ст. 17) [6].

«Про захист іноземних інвестицій на Україні», «Про режим іноземного інвестування»:

– визначає специфіку регулювання іноземних інвестицій у вільних економічних зонах (ст. 25).

Зазначені нормативно-правові акти за роки незалежності зазнали змін та доповнень, що відобразилося й на способах захисту прав інвесторів. Крім законодавства України, способи захисту прав інвесторів встановлено міжнародними нормами права.

Залучення іноземних інвестицій, в порівнянні з традиційними джерелами фінансування, дає додаткові можливості, що полягають у використанні зарубіжного організаційного та управлінського досвіду, доступу до новітніх технологій, розвитку експортного потенціалу підприємницьких структур та економіки в цілому. Це обумовлює актуальність дослідження сучасних тенденцій і закономірностей руху іноземного капіталу в Україну, визначення стримуючих чинників та перспектив його активізації.

Важливими джерелами у цій сфері є міжурядові угоди про заохочення та взаємний захист інвестицій з участю України. Дослідження договорів про взаємний захист інвестицій, які уклала Україна, дає змогу узагальнити способи захисту прав інвесторів, що передбачені такими договорами як:

– «Угода між Урядом України та Урядом Французької республіки про взаємне сприяння та взаємний захист інвестицій»;

– «Угода між Урядом України та Урядом Сполученого Королівства Великобританії і Північної Ірландії про сприяння і взаємний захист інвестицій»,

а саме: гарантування права на безперешкодний переказ будь-яких сум у зв'язку з інвестиціями; гарантування права на отримання адекватної, ефективної та швидкої компенсації у разі реквізиції або

націоналізації інвестицій, а також нарахування процентів на розмір компенсації; гарантування недопущення дискримінації іноземних інвесторів у разі війни, революції, повстань, збройних конфліктів, надзвичайного стану; забезпечення інвестору незмінності правових умов інвестування протягом певного проміжку часу з моменту здійснення ним капіталовкладень.

Основними універсальними міжнародними угодами у галузі захисту іноземних інвестицій є Вашингтонська конвенція про врегулювання інвестиційних спорів між державами та національними суб'єктами права інших держав 1965 р., якою забезпечується розв'язання шляхом примирення та арбітражу інвестиційних спорів між Договірними Державами та особами інших Договірних Держав [10], а також Сеульська конвенція про заснування 1985 р., якою утворено багатостороннє агентство з гарантій інвестицій. Агентство надає інвесторові можливість страхування некомерційних ризиків.

Отже, інвестиційна діяльність пов'язана з певним ризиком для інвестора. Тому інвестиції значною мірою залежать від ефективності правових гарантій для інвестора, передбачених законодавством України та міжнародними договорами України.

Звідси, можна зробити висновок, що головним завданням задля перспективи є формування стратегічних цілей та економічних реформ, забезпечення незмінності та гарантованості захисту ринкових прав і свобод інвестора. Створення умов для вкладення в найбільш ефективні, конкурентноспроможні виробництва, що дають позитивний результат, дозволяють максимально збільшити доходи підприємств, населення та бюджету України, позитивно вплинуть на поліпшення інвестицій в Україні.